

ROGER BASTIDA

Sota
L'OMBRA
de la
WASHINGTONIA

ROGER BASTIDA

SOTA L'OMBRA
DE LA WASHINGTONIA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2023

© ROGER BASTIDA, 2023

AUTOR REPRESENTAT PER SILVIA BASTOS, S.L., AGENCIA LITERARIA

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-3012-8

DIPÒSIT LEGAL: B. 1.391-2023

FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

IMPRÈS A CATALUNYA - *PRINTED IN CATALONIA*

www.columnnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autors i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

I

Va tan distret que el xofer ha de repetir ja hi som, senyor Gil. Ha estat tot el trajecte mirant-se l'ungla del polze de la mà esquerra, tractant d'extreure'n una engruna negra que no acaba de marxar. Ves a saber què deu ser, perquè no hi ha manera. Quina ràbia, coi. Tinta, potser? Ah, sí, ja hi som; gràcies, Nemesi.

Obre la porta i surt del cotxe lentament, però sense ajuda de ningú —quan no pugui valdre'm per mi mateix, ja us donaré la tabarra—. El mateix ritual de sempre: la cotxera no és prou ampla i en Nemesi ha d'entrar l'Hispano de cul, així que ell s'estima més baixar que no pas haver d'aguantar tota la maniobra assegut, que encara es marejaria. Tan bon punt posi un peu a casa es farà portar una copa de vi i un plat d'embotit. Té capritx de pernil. De Salamanca, caríssim. El compren a la mantegueria que fa cantonada amb Girona; la mestressa pesa fi, però quin gènere! I també vol una mica d'aquella mena de bull —francès?— fet amb retalls i gelatina que no sap com es diu. Ah, i un bocí de pa. No, un panet de Viena: millor encara. Ja fa set anys que, de tornada de Montjuïc,

es menja tot un plat d'embotit. A cop calent. I, en acabat, un parell de bombons dels que tenen una cirera gebrada a dins; quan era jove no els venien, però els ha descobert recentment i ara no en vol d'altres.

Enguany li ha dut clavells blancs. Sol comprar crisantems perquè es diu que és la tradició. Crisantems per inèrcia, en definitiva. Però només tenien clavells, ves per on. Lligats amb una cinta negra, els ha demanat. Les cadenes del panteó han començat a regalimar verdet sobre la pedra. L'any passat encara no. O potser no se n'havia adonat. El temps corre i el bronze es rovella. Set anys, ja. Set anys sense la seva Cristina. Set anys de plats d'embotit després de la visita al cementiri. Això de l'embotit és una petita venjança —contra qui?—. El metge li ha dit que ha de reduir el consum de carn. Per la fissura. Que provi de sopar blada bullida o mongeta tendra. Que, així, les deposicions tindran una millor consistència i la ferida no li courà tant. Però, mira, què vols que et digui, d'alguna cosa ens hem de morir.

El seu fill voldria que es jubilés. Diu que és pel seu bé, que s'ho ha guanyat després d'un fotimer d'anys de feina. Però ell no vol. Què hi ha de fer, a casa, tot el dia? A més, les coses no estan per jubilar-se, a la fàbrica. Val més que ell segueixi al capdavant del negoci. Sí, perquè els treballadors ja el coneixen. I, si tenen cap queixa, ja saben amb qui han d'enraonar. D'aquí a dos o tres anys, quan les aigües estiguin més manses, en parlem.

En Nemesi ja està entrant el cotxe. Fa temps que treballa per al senyor Gil i mai ha tingut cap topada, cap accident. Però al senyor Gil li agrada supervisar el maneig del seu auto, no fos cas que. Imagina que me'l rasca, l'Hispano, mentre fa la marxa enrere. Val més així, val més ser una mica desconfiat; està bé que el servei s'hi

miri. La Cristina era d'una altra pasta. Gens maliciosa, de tracte fàcil. Però semblar un ogre ja li és igual, a ell. Sospira, el senyor Gil. El carrer d'Ausiàs March fa goig. Amb aquesta llum de color de préssec, de capvespre benhumorat. Ni un núvol. I, potser per l'hora que és —tothom a punt de sopar—, gairebé no hi ha vianants. Ja comença a fer calor. D'aquí a no res, unes poques setmanes, celebrarem la revetlla. Suposa que la passarà a casa del fill, com cada any des que es va quedar vidu. La coca i tot plegat; quina mandra. I després podrà marxar a passar l'estiu a Teià, que no és que tingui especial al·licient, però ja li ve de grat descansar de la ciutat una temporada.

Es fica la mà a la butxaca de l'americana tot buscant el seu amulet. Acarona la peça cantelluda i freda: la rosca, la perla, aquella mena de pètals encarcerats, la pedra blava. Quina tranquil·litat, quan la toca. És una arracada desparellada de la Cristina. La va trobar uns quants mesos després del funeral. Al bany, sobre la balda on desaven els pots de crema i els flascons de perfum. A la vora d'una capseta plena de tous de cotó fluix. No va semblar-li especialment bonica. No recordava haver-la-hi regalat. No va trobar la parella per enlloc. Al bany no hi era; ni a les baldes, ni sobre el marbre. Tampoc a la capseta on solia guardar les polseres i els botons de puny. Va decidir interpretar la joia com un missatge des del més enllà: una comunicació, una notícia. Tot plegat, una picada d'ullet a la nostàlgia; res a veure amb les històries de fantasmes i apareguts. Des d'aquell moment, sempre se la fica a la butxaca de l'americana que hagi de dur. Més d'un cop ha hagut de tornar enrere perquè se l'ha descuidada a la jaqueta del dia anterior. Quan té qualsevol mal o se sent trist, acarona l'arracada. I sembla que el seu humor millo-
ra, quan toca l'or i el nacre.

Està tan concentrat en la seva arracada que no s'adona de l'home que se li acosta per l'esquena. Emiliano Gil?, pregunta el desconegut. I el senyor Gil es tomba, el mira de cap a peus, i diu: «Servidor. Qui demana?». Tot seguit, l'home es treu una Star 14 de la butxaca. El senyor Gil obre la boca, però no aconsegueix cridar, i fa un parell de passes enrere, aixecant els braços de forma patètica. El desconegut dispara un sol tret. Directe al coll. La caròtida, rebentada, comença a rajar a pressió. El vell encara té temps de posar-se les mans a la gola. Tracta, inútilment, d'aturar el doll, que està empastifant la façana del 34 del carrer d'Ausiàs March. El pistoler, tranquil·lament, fa mitja volta i gira la cantonada sense cridar l'atenció. Ningú ha vist res; el carrer és buit.

Emiliano Gil comença a marejar-se. Es mareja. La seva camisa ja és totalment roja. I la corbata. Gira els ulls en blanc. Té ganes de vomitar. Fa unes quantes passes endavant i endarrere. Tota l'americana, xopa. I els tirants; les gomes dels tirants completament amarades de líquid vermell. Trontolla com si s'hagués trepitjat un dels cordons de les sabates. Els genolls ja no el sostenen. Semblen fets de cartílag; de formatge fos o de brea. Perd els sentits durant uns segons. Cau d'esquena i el cap li pica contra el terra. Es mossega la llengua. En Nemesi i el porter s'hi acosten corrents. Criden i diuen coses que no pot entendre perquè a les orelles se li ha posat un tap. I se li ha començat a fer un tel als ulls. Té un gust raríssim a la boca. I una nosa: un cos estrany, mig tou i mig dur. Tota la cavitat oral plena d'un suc que no sap si empassar-se o escopir. I decideix escopir-lo. «S'ha partit la llengua! Miri, miri!», diu en Nemesi, fastiguejat, quan el senyor Gil expulsa el bocí de carn morta per la comissura. Les minyones del principal són al balcó i criden i es tapen els ulls

amb les mans. El xofer agafa el seu mocador i el prem contra el forat del coll de l'amo. Una ferida ben negra, no gaire gran, amb les vores desfetes, recremades, i d'un color moradenc. Es diria que encara fumeja. Sembla mentida que hi pugui rajar tanta sang, per aquesta obertura tan petita. La vorera és un bassal. El líquid carmesí va pintant, a poc a poc, tots els panots: quan un cercle ja està ple la sang vessa i passa al següent, fent el toll cada cop més gran, pam a pam, fins que arriba a la calçada i es barreja amb un rastre d'oli de motor. La sang escolant-se per la claveguera i regant les males herbes que creixen a les civelles de les llosetes.

Emiliano Gil encara triga uns quants minuts a morir-se. La cara blanca, blanca. I els llavis, a clapes blavoses, bruts de llengua trencada. Amb els cabells enganxats a la closca. I els dits que premen amb força l'arracada desparellada de la seva difunta Cristina.

Som a la primavera del 1920 —segons les estadístiques, l'any amb més atemptats contra patrons en el context del pistolisme— i l'oasi barceloní està a punt de ser engolit per les flames d'un infern de foc encreuat, benzina i pólvora de comerç il·legal.

La calma que normalment regnava al jardí dels Arboix es va veure interrompuda pel parell de deliciosos explosions que va fer el Renault en aturar-se. Les minyones, plantades en vano al davant de la torre, van haver d'enxiquir els ulls o fer visera amb la mà per evitar el sol del migdia, que llepava amb els seus rajos la bellesa cromada de l'automòbil, miratge resplendent entre volutes violàcies de gasos de motor. El senyor va baixar abans que el xofer tingués temps d'obrir-li la porta. La senyora, que tot el viatge havia estat pendent que els nens no es barallessin, sí que va esperar-se a la gentilesa del conductor. Volia escenificar, amb tots els ets i uts, l'entrada de la seva família a la finca. La seva finca de l'Hospitalet de Llobregat. El servei havia de tenir clar que el seu any culminava amb la visita estiuenca dels Arboix, el tercer acte, brillantíssim i extraordinàriament impressionant, d'un cicle que es cloïa amb els preparatius necessaris per rebre els senyors i els seus fills.

—Benvingut, senyor. Senyora, sigui benvinguda. Espero que tot ho trobin del seu gust —va somriure tími-

dament el masover, amb la gorra a les mans i la mirada baixa.

—Segur que sí. Gràcies, Marcial —va mormolar Joaquim Arboix, tot ell ratlla diplomàtica i corbata de seda, coll postís i bastó de canya, midó i col·lutori de regalèssia.

La torre resplendia. Les columnes que sostenien la balconada de la façana principal semblaven emblanquinades de feia poc; els geranis dels testos que hi havia a banda i banda de la porta espetegaven de verdor. Les noies havien fregat amb cera el terra de l'entrada, fet de marbres de colors, i havien netejat amb aigua sabonosa els vidres dels fanals. La Magdalena, la senyora, va somriure i va donar les gràcies al personal. Tenia ganes de pujar a l'habitació per descalçar-se i treure's el barret, que la molestava, ben bé, des que havien sortit de Barcelona. Va demanar a la Lluïsa, la masovera, que es fes càrrec dels baguls, que llanguien, assegurats amb corretges, al portaequipatge del Renault. L'Enric i la Cecília estaven esvalotats; per més que haguessin fet el breu viatge amb les finestretes abaixades, per més que la Magdalena els hagués repartit sengles mocadors de puntes amarats d'Ambré Antique, la calor i l'excés de roba els canviava l'humor i els accelerava el tarannà. «Estan insuportables», va pensar. L'Enric va atansar-se-li i li va preguntar si podia anar «allà, on les vinyes», i la Magdalena va respondre-li que no encara: «Quan ta germana i tu us hagueu instal·lat, en parlem. A més, aviat serà l'hora de dinar».

Les minyones van començar a deslligar els baguls. La Cecília les observava en silenci, dessota de la balconada. Eren unes quantes; sis o set, pel cap baix. Massa mans per a l'equipatge que traginaven. Al pis de Barcelona hi treballava menys gent: només la Cinta, que feia de majordoma, l'Àngela, que cuinava, i la Teo i la Balbina, que netejaven

i s'encarregaven de la bugada. Les tres darreres feia ja un parell de dies que eren a la torre; hi havien arribat en tren per adobar-la i deixar-ho tot al gust dels amos. La Cinta s'havia quedat a Barcelona per guardar la casa. Tret del servei que portaven de ciutat, la gent que treballava a la torre era del poble. La Cecília va treure's el canotier i el va deixar sobre un dels bancs de forja; la mamà l'obligava a dur-lo i a ella li no li agradava gens, perquè li picava i perquè li semblava ridícul, amb aquelles tarongines de primera comunió. També va treure's els guants de reixeta. El cotxe carregava un parell de baguls, unes quantes capel·leres —perquè la Magdalena volia passar l'estiu convenientment servida—, un maletí i un necesser. Les minyones esbufegaven. Duien uniformes nous: llargs fins als turmells i de teixit mil ratlles blau i blanc. A la Cecília li van semblar bonics —la tela alegrava la vista, era com de vestit de nina acabada de sortir de la capsa—; els que la Teo i la Balbina feien servir a Barcelona eren més abrigats i de color verd botella. Una de les noies, molt jove i pigada, va fer una pausa per agafar aire, cuïta de baixar embalums de l'auto. Va mirar-se la Cecília i, a continuació, va arrufar les celles. La nena de la casa, blanca com el paper d'escriure, amb els cabells ben nets i tallats ran de clatell i les botines com dos miralls. Ni una gota de suor creuant-li el front, ni un mal d'esquena en acabar el dia.

—Vagi a dins, senyoreta. Fora llàstima que es taqués amb la calç de les columnes —va engegar-li la minyona pigada.

I la Cecília, que tot just havia fet els deu anys i era més viva que una centella, va entendre que la seva presència no era benvinguda allà.

Va entrar a la torre per la galeria posterior, que s'obria a un jardí obac. Una entrellum càlida i familiar la va saludar. No li calia cap més claror per orientar-se. Aquella era la casa de tots els estius. Coneguda, quotidiana, sense perspectives inèdites, sense sorpreses. A la Cecília li agradava aquell assossec. El soroll dels talons sobre el paviment, el dring cristal·lí d'alguna de les llàgrimes de l'aranya, bressolada per un cop d'aire entremaliat. Va recórrer la galeria i va deixar enrere testos de ceràmica vidriada, mobles de vímet i gelosies pintades de verd. Va aturar-se una estona al salonet que en deien de cosir perquè volia dir hola a la fada del trinxant; la seva fada. Era una escultura petita, signada per Solanic i feta de gres esmaltat. La Cecília li havia posat el nom molts anys abans, però el cert era que no es tractava de cap fada: era una noia gairebé sense rostre, sense cantells, tota suau, potser llepada per alguna mena d'àcid, que sostenia un vel al vent. La va acaronar. Li agradava tocar les coses, reconèixer-les a partir del tacte. Examinar, investigar, escorcollar. Va començar a passar un dit pel granit del trinxant. Va imaginar-se que era un cotxe i, la superfície polida del moble, una carretera. El dit va anar resseguint un camí imaginari tot esquivant ara un daguerreotip emmarcat —d'un «senyor barbut i vell» que li feia angúnia, perquè semblava que tingués els ulls tèrbols, lletosos—, ara un elefantet de cristall de roca. I un cendrer de pasta de vidre i una safata menuda plena de targetes de visita velles, amb els cantells rebregats i les lletres gòtiques lleugerament esborrades. Va aturar el seu propi joc, quan la va començar a avorrir, per tal de reprendre l'excursió domèstica. Volia arribar al seu dormitori, al pis superior, per saludar el seu llit i les seves coses de tots els estius, però una idea agosarada li va passar pel cap com un llampec.

Una idea atrevida, fins i tot arriscada. Va decidir, de cop, que abans de pujar a la seva cambra entraria al fumador. Sempre li havia cridat l'atenció, aquella sala. Però mai s'havia atrevit a entrar-hi sola. Era una sala misteriosa. Enigmàtica, impenetrable. Com de casa de nines, atapeïda de mobles i d'andròmines dels temps dels avis. La Cecília estava convençuda que guardava un secret. Un secret que fins aleshores no havia estat capaç de desentrellar. És clar, pensava, perquè mai havia tingut el valor —l'agossament, la intrepidesa— d'explorar-la en solitud, en silenci. I aquesta mena de coses volen calma. Oh, però si ni tan sols havia tingut l'ocasió d'accedir-hi sense companyia; sempre envoltada de dides i *nannies*... Es tenia per una nena valenta. Era una nena valenta! Per això mateix entraria al fumador, sí. Tota sola, sense cap mena de supervisió. Necessitava entrar-hi. Volia demostrar-se que n'era capaç. S'hi va plantar a la porta. El fumador li feia respecte. No ben bé por; era, més aviat, un cert moviment de l'ànim que li hauria costat d'explicar. El fumador era una habitació que no entenia. Per començar, no sabia per què li deien com li deien. Però si el papà fumava arreu! No necessitava cap sala destinada a encendre's els cigars. Al pis de Barcelona no hi havia cap habitació amb aquell nom... A la Cecília li semblava que era un espai que no tenia utilitat. Gairebé mai hi feien res, allà. Mancat de sentit, de propòsit, de funció específica, el fumador de can Arboix es consumia, tancat i a les fosques. Va obrir-ne la porta i hi va entrar. Fins i tot la forma —hexagonal, perquè ocupava una de les torratxes cantoneres del palaüet— se li feia estranya. Hi havia un parell de finestrels i, en un dels panys de paret, el retrat de l'avi Francesc de Paula: un oli d'Antoni Caba que havia resultat excel·lent, tot i que indecentment car. Va atansar-s'hi a poc a poc.

Li va fer una ullada de baix a dalt: botes de muntar brillantíssimes, pantalons blancs, jaqueta i armilla negres. A la mà dreta hi duia un fuet, i amb l'esquerra acaritava el cap d'un llebrer. El difunt avi Francesc de Paula: aquells ulls tan negres, aquell bigoti de senyor antic. Era un retrat elegant, però no llepat. L'avi Francesc de Paula, gràcies al seu incansable esforç, gràcies al seu treball de molts anys, havia aconseguit tot el que tenien: la colònia de Puig-reig, les cases de Barcelona, la torre de l'Hospitalet. Havia de ser ben conscient que totes les gràcies patrimonials dels Arboix, totes, naixien de l'afany edificador de l'avi. I fructificaven mercès a les bones decisions del papà, que s'encarregava d'enfortir el llegat familiar dia rere dia. Per això tenien un auto i un senyor que el menava. I per això ella tenia tants estoigs d'aquarel·les i llapis de colors. Ah! I el bon nom de la família, que era un concepte que la Cecília no acabava de saber com es materialitzava, però sí, d'acord, això també. Has de tenir-li el màxim dels respectes, encara que no l'arribessis a conèixer, perquè és el teu avantpassat, li havia dit el papà. A-vant-pas-sat, quatre síl·labes. Avantpassat, va repetir, mentalment, tot mirant el retrat. Per força havia d'haver estat algú molt estimat, l'avi Francesc de Paula, perquè tothom en parlava amb reverència, amb una consideració afectuosa i profunda. La Cecília va senyar-se i va dir un parenostre molt ràpid, gairebé entrebant-se.

Hi havia un canapè, un parell d'escons i sis cadires. Tot entapissat amb una tela molt brillant i molt suau de color de préssec que feia unes aigües en funció de com li toqués la llum. La Cecília no entenia per què aquell salónet de dimensions tan reduïdes necessitava tants seients. A més, a casa només eren quatre. Cinc, si els visitava

l'àvia Demètria. Al bell mig de l'estança hi havia un moble que li semblava divertit. Era una mena de butaca amb un parell de places que es donaven l'esquena; hi podien seure dues persones, però no arribaven a veure's les cares del tot. Sabia que es deia confident i que era el seient on els que festejaven es deien les coses a cau d'orella, però sense tocar-se. Per això es deia confident, que venia de confidència —que havia après que volia dir secret.

Però l'element del fumador que més la trasbalsava era, sens dubte, la llar de foc. Un poble que té una finca, que té un jardí, que té una casa, que té una sala de fumar i, al rovell de l'ou de tot plegat, la llar. Aquella llar estranya, extravagant, incomparable. Imant dels pocs afortunats que tenien el privilegi de ser convidats al fumador; estrafolari zoòtrop hipnotitzador; porta de l'infern exòtica i desconcertant. Força tel·lúrica. La Cecília s'hi va acostar, circumspecta. Un calfred li va recórrer l'espina. La va observar. Era imponent, esplèndida, tota blanca i historiada. Exhibia decoracions en forma de llargues canyes de sucre, branques de cafè florides i magnífics pàmpols de tabaquera. I, flanquejant-ne la boca, els dos atlants que tantes i tantes vegades havien protagonitzat els seus malsons: la parella de negres de guix, dos homes —dos guerrers?— tan alts com ella, guarnits amb braçalets i amb tapalls que els amagaven els respectius pubis. Parella de dimonis, va pensar. Va mirar-los els ulls, sense iris, sense nines; superfícies llises, escleroses i buides de vida. Tensos els músculs, petris, immòbils. Suposava que els havien fet posar allà per... Per embellir? Per protegir l'estança? La seva presència bé es devia al criteri d'algú que, en un moment indeterminat, els havia considerat dignes de presidir el fumador. A la Cecília, per contra, li semblaven amenaçadors i lletjos. No els trobava el sentit ornamental per enlloc, a

aquells dos caníbals. Perquè no li ho havia dit mai a ningú, però estava convençuda que les escultures representaven una parella de caníbals. Recordava que, a escola, quan estudiaven les races del món —blanca, negra, groga, roja i olivàcia, que no sabia quin color era, l'olivaci, però creia que es corresponia amb el de les tribus de la Polinèsia—, la monja els havia parlat dels caníbals de l'Àfrica. Sempre que pensava en el fumador li venien a la ment feixos de canya de sucre, cossos del color de l'eben brillants de suor, encanteris dits en llengües selvàtiques, lleons i elefants, Malàisia, infants criats per llops. Hi pensava tot contenint la respiració: la parella d'atlants era paorosa per inexplicable. Va retrocedir unes quantes passes sense deixar de fixar-los, amb compte de no topar contra el confident. No volia apartar la vista de les escultures. Havia d'assegurar-se que seguissin allà, estàtiques, tranquil·les, aguantant la cornisa guarnida de palmes i margallons. No fos cas que, per art de màgia, de cop i volta parpellegessin o moguessin dissimuladament un dit. Quan va ser a fora, va girar la clau al pany. Perquè res de dolent no en pogués sortir, d'allà. I va respirar fondo. Uf!

—Què hi fas, aquí, tan sola? —va preguntar, des de la penombra, una veu femenina.

La Cecília es va sobresaltar. Va mig aclucar els ulls, que, a causa de la diferència de llum entre el fumador i la sala de costura, encara van trigar uns pocs segons a reconèixer la Lluïsa. Pell bruna, cabells negres, celles espesses. No duia el mateix uniforme que la resta de minyones. De fet, la Cecília no tenia clar que fos, ben bé, una minyona, perquè tampoc dormia al pis de dalt. Vivia, amb el seu home, a la masoveria, que era una casa de color blanc, molt maca, que hi havia a tocar de la torre. Hi vivien durant tot l'any i tenien cura de la finca.

—Estava... Estava fent un tomb per la casa —va quequejar la nena.

—Has entrat al fumador?

—...

—A fer un cop d'ull als africans, oi? —va somriure la masovera.

—Els negres?

—Sí. Els negres.

—Sí...

—Ja m'ho pensava. Fan impressió, oi? Tan alts.

—Qui els va posar, a la llar?

—El teu avi, suposo. Quan van fer la reforma grossa.

—L'avi?

—Em sembla. Apa, tira cap a la cuina. El dinar està a punt. Quan la teva mare hagi passat revista a la torre, dinareu.

—I què dinarem?

—Moltes coses bones. Au, ves.

—M'explicarà anècdotes dels africans? —va remarcar la paraula «anècdotes» perquè feia relativament poc que l'havia incorporat al seu cabal de mots habitual.

—Ui, no hi entenc gaire, jo!

—Si us plau...

—Mira, ara tinc molta feina. Amb l'equipatge i amb el dinar, que ja està a punt. Vine a buscar-me d'aquí a un parell de dies.

I la Cecília va somriure tímidament, satisfeta. Volia que la Lluïsa li expliqués anècdotes dels africans. A-nèc-do-tes dels a-fri-cans. Africans. Tota la vida estiuiejant a la torre i mai s'havia fet preguntes sobre la llar del fumador. Potser per por. O perquè no en tenia edat. O perquè les coses familiars —les que veiem cada dia a casa, que segueixen un ordre establert i s'esdevenen habitualment—

no es qüestionen, es donen per fetes, es tenen per segües. O, més aviat, perquè no tenia a qui adreçar-les. A qui havia de fer preguntes? A la senyoreta Engràcia, que era de la màniga estreta i no perdonava ni penes ni fatigues? Bah. Va sortir de la galeria i, un cop la masovera la va haver perdut de vista, va buscar les escales per pujar a la seva cambra. Tossuda com era, no dinaria fins que hagués saludat el seu dormitori, el seu llit i les seves coses de tots els estius.